

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องโครงการชุมชนสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีตำรวจนครบาล เป็นการศึกษาคั้งนี้เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในตำรวจนครบาลโดยแบ่งเขตพื้นที่ศึกษาของประชาชนออกเป็น 3 ส่วน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกองบังคับการ ตำรวจนครบาลเหนือ กองบังคับการ ตำรวจนครบาลใต้ กองบังคับการ ตำรวจนครบาลธนบุรี ได้สุ่มตัวอย่างประชาชนที่อยู่ในพื้นที่เขตกองบังคับการ ตำรวจนครบาลเหนือ จำนวน 62 คน เขตกองบังคับการ ตำรวจนครบาลใต้ จำนวน 59 คน เขตกองบังคับการ ตำรวจนครบาลธนบุรี จำนวน 61 คน รวมประชาชนทั้งหมดจำนวน 182 คน

เห็นได้ว่าการปฏิบัติงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์นั้นมีหลักการในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพราะตำรวจมิได้ดำเนินงานอย่างโดดเดี่ยวแต่อยู่ภายใต้สภาวะสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ของสังคมทั้งทางด้าน เศรษฐกิจการเมือง การทหาร กฎหมาย และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อมดังกล่าวเหล่านี้มีประชาชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด

ในอดีตกาลที่ผ่านมา ภาพพจน์ของตำรวจได้ถูกมองในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่สืบเนื่อง จากลักษณะงานของตำรวจ ซึ่งมีภารกิจด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม จาก การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวได้สร้างความห่างเหิน ความไม่เข้าใจตำรวจแก่ประชาชน ตำรวจจึงถูกปล่อยให้อยู่โดดเดี่ยว เสมือนมิใช่ส่วนหนึ่งของชุมชนที่ตนมีหน้าที่พิทักษ์และรับใช้ อีกทั้งตำรวจไม่สนใจที่จะทำความเข้าใจและเข้าไปมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชน สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของตำรวจทั้งสิ้น ในทางกลับกันงานของตำรวจจะ

ประสบความสำเร็จหากประชาชนให้ความร่วมมือ ความสนใจและสนับสนุนกิจกรรมของตำรวจ เช่น หากประชาชนเรียนรู้วิธีการป้องกันตนเองให้พ้นจากการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม หรือ แจ้งข่าวเบาะแสที่หลบซ่อนของคนร้ายให้ตำรวจทราบ แทนที่จะแสดงการเพิกเฉยว่ามีใช้สุระ ของตนแล้ว จะทำให้งานของตำรวจง่ายและมีความยุ่งยากน้อยลงอย่างยิ่ง หรืออีกนัยหนึ่ง หากตำรวจต้องการจะเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้สูงขึ้น ตำรวจจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนในชุมชน ความร่วมมือดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อตำรวจและประชาชนมีความสัมพันธ์กัน มีความเข้าใจในปัญหาซึ่งกันและกันตลอดจนเข้าร่วมในกิจกรรมซึ่งกัน และกันด้วย สิ่งเหล่านี้คือหัวใจของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประชาสัมพันธ์ เป็นจุดเริ่มต้นของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ เพื่อสร้าง ภาพพจน์ของตำรวจให้เป็นภาพที่ประชาชนมีความภูมิใจเชื่อมั่นในความสามารถและประสิทธิภาพ ในการให้บริการในดับบุคลากร และเครื่องมือเครื่องใช้ของตำรวจ

การประชาสัมพันธ์จะต้องดำเนินต่อกลุ่มประชาชนเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งข้าราชการ นักศึกษา นักเรียน สหพันธ์กรรมกร เป็นต้น เพื่อให้บุคคลแต่ละกลุ่มเหล่านั้น เข้าใจถึง วัตถุประสงค์นโยบาย วิธีการ ปัญหา และข้อจำกัดของตำรวจ รวมทั้งให้มั่นใจว่าตำรวจจะ รักษากฎหมายอย่างมีสมรรถภาพด้วยความเที่ยงธรรม

สำหรับการปฏิบัติงานระดับสถานีตำรวจนั้น การดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น

- การจัดสถานที่ทำการให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
- ปรับปรุงการบริการบนสถานีตำรวจให้รวดเร็ว และใช้วาจาสุภาพเรียบร้อย
- ปรับปรุงความประพฤติ ระเบียบวินัย รวมทั้งการแต่งกาย และการมีมนุษยสัมพันธ์ต่อประชาชน

สัมพันธ์ต่อประชาชน

- มีการแจ้งข่าวสาร และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน
- จัดให้มีนิทรรศการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมในระดับสถานีตำรวจ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงการทำงานของตำรวจ
- จัดทำคู่มือประชาชนในการป้องกันอาชญากรรมและการติดต่อกับสถานีตำรวจ

2. การให้บริการแก่ชุมชน เพื่อเป็นการกระชับสายสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับประชาชน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือที่ตำรวจจะได้รับจากประชาชนมากยิ่งขึ้น การดำเนินการในการให้บริการแก่ประชาชนนั้น กระทำได้หลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบที่ตำรวจนำบริการต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนและในรูปแบบของการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อหน้าที่ของตำรวจ

ในการพิจารณาว่าจะใช้รูปแบบใดแก่ประชาชนหมู่ใดนั้น จะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ในสภาพของพื้นที่ชนบทของตำรวจภูธรนั้น การนำบริการไปสู่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นด้านการบริการการรักษาพยาบาล การทำทะเบียนราษฎร (โดยความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง) และเครื่องอุปโภค บริโภคที่จำเป็น (โดยหน่วยงานหรือมูลนิธิที่มีทรัพยากรด้านนี้) เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับความต้องการของประชาชนในชนบท ทั้งนี้รวมถึงการที่ตำรวจไปลงมือปฏิบัติในสิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ ตามกำลัง เพื่อพัฒนาความอยู่ดีของประชาชนให้ดีขึ้น เช่น การซ่อมแซมรั้วบ้าน, การขุดคูน้ำ, ตัดผม, เกี่ยวข้าว ก็นับว่าเป็นการบริการชุมชนอย่างหนึ่ง

สำหรับการบริการชุมชนในรูปแบบการช่วยเหลือประชาชนที่มีความเดือดร้อนต่าง ๆ ไม่ขัดต่อหน้าที่ของตำรวจ เช่น การช่วยเหลือเด็กพลัดหลง การนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาล การปฐมพยาบาลเบื้องต้น ช่วยเหลือเมื่อสัตว์ร้ายเข้าบ้าน การชี้แนะถนนหนทาง ช่วยเหลือคนแก่ เด็กข้ามถนน เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นบริการที่ตำรวจสามารถทำได้ทั่วไป ทั้งภูธรและนครบาลแต่ตำรวจนครบาลน่าจะเน้นบริการในด้านนี้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะการบริการช่วยเหลือประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการที่สถานีตำรวจ ทั้งในด้านการแจ้งความร้องทุกข์ การขอประกันการเยี่ยมผู้ต้องหา การเปรียบเทียบปรับ ตลอดจนด้านการขออนุญาตต่าง ๆ

อนึ่ง การที่ตำรวจจะออกไปเยี่ยมเยียนประชาชนในโอกาสอันควรเพื่อทราบปัญหาความเดือดร้อน โดยเฉพาะเพื่อติดตามผลสำหรับผู้ที่มาแจ้งความร้องทุกข์ที่สถานีตำรวจก็นับว่าเป็นการให้บริการประชาชนที่มีผลต่อภาพพจน์ในทางบวกของตำรวจเป็นอย่างมาก

3. การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ กับชุมชนเพื่อสร้างสัมพันธ์ความคุ้นเคยในการทำงานร่วมกับประชาชน ตำรวจควรเข้าไปร่วมกิจกรรมของชุมชนโดยเข้าไปร่วมงานกับสมาคม หรือองค์กรสาธารณะที่จัดตั้งขึ้นแล้ว เช่น สโมสรไลออลส์ เจ.ซี., โรตารี เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการเสริมสร้าง ประสพการณ์ในการทำงานร่วมกับประชาชนในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ แล้ว ยังเป็นวิธีการที่จะทำให้ประชาชนในองค์กรต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจในปัญหาอาชญากรรมซึ่งชุมชนนั้นประสบอยู่ และนำทรัพยากรที่เข้ามามีอยู่ช่วยสนับสนุนตำรวจในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมด้วย

นอกจากนั้น ยังมีสมาคมอาชีพต่าง ๆ เช่น สามล้อ, ผู้ประกอบอาชีพค้าทอง เพชรพลอย เป็นต้น ที่ตำรวจควรเข้าไปสัมผัสเพื่อชักชวน หรือนำให้เข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม เช่น จัดให้มีหน่วยรักษาความปลอดภัยของตนเอง โดยตำรวจเข้าไปให้คำแนะนำหรือช่วยฝึกอบรมให้ เป็นต้น

สำหรับประชาชนที่รวมกันเป็นหมู่เหล่า เช่น ตามหมู่บ้านจัดสรรชุมชนแออัดซึ่งประสบปัญหาอาชญากรรมเป็นอันมาก หากตำรวจได้เข้าไปชักชวนให้เข้ามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ในรูปของสายตรวจหมู่บ้าน (มีตำรวจเป็นแกนนำ) หรืออาสาสมัครแจ้งข่าวอาชญากรรมก็จะเป็นประโยชน์ต่อตำรวจในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมเป็นอย่างดี

ในส่วนตำรวจเองต้องเข้าไปคลุกคลีกับประชาชนในชุมชนอย่างใกล้ชิด นอกจากจะเข้าไปร่วมกับกิจกรรมขององค์การสาธารณะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตำรวจก็ควรเข้าไปร่วมกิจกรรมในงานประเพณีต่าง ๆ ของชุมชนในท้องถิ่น

- งานด้านตำรวจชุมชนสัมพันธ์สามารถบรรลุเป้าหมายได้ หากผู้ปฏิบัติสามารถมีการ
- เตรียมตนเอง ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจและความเชื่อมั่นในหลักการของงานตำรวจชุมชนสัมพันธ์ การฝึกอบรมนับเป็นการเตรียมตัวเตรียมใจที่สำคัญที่สุดประการหนึ่ง
 - กำหนดเป้าหมาย และความเหมาะสมของงานให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น
 - มีความรู้ในงานชุมชนสัมพันธ์ เพียงพอสำหรับปฏิบัติงานโดยมีอุดมการณ์ และเทคนิคในการทำงานด้วย

- ได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อร่วมงาน

งานตำราวจุมนชนสัมพันธ์ เป็นงานซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน หากปราศจากความร่วมมือของประชาชน หรือชุมชนแล้ว แม้ตำรวจจะพยายามทำงานอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะทุ่มเท กำลังคน เครื่องมือ อุปกรณ์ หรือเทคนิควิธีมากสักเพียงใด การดำเนินงานของตำรวจจะไม่ประสบความสำเร็จได้ หากขาดความร่วมมือจากประชาชนหรือชุมชน เพราะประชาชนหรือชุมชนนั้นเป็น ทรัพยากรหรือพลังแฝงที่มีค่ามากที่สุด หากตำรวจรู้จักนำมาใช้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

สรุปผลการศึกษาวิจัยและทิศทางการโครงการชุมชนสัมพันธ์

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อาจสรุปได้ว่าโครงการชุมชนสัมพันธ์ของ กองบัญชาการตำรวจนครบาลประสบความสำเร็จตรงตามเป้าและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่าง น่าพอใจ กล่าวคือ จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้อพบว่ โครงการดังกล่าวนี้สามารถชักจูง โน้มน้าว หรือดึงประชาชนให้คล้อยตาม และเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ของงานในโครงการดังกล่าวนี้

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาวิจัยนี้ยังพบว่า กองบังคับการตำรวจนครบาลเหนือ เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานในด้านชุมชนสัมพันธ์ มีประสิทธิภาพและความสามารถ ซึ่งรวม ไปถึงการวางแผนดำเนินการในโครงการชุมชนสัมพันธ์ สามารถทำให้ประชาชนในเขตพื้นที่ รับผิดชอบร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้มากกว่ากองบังคับการตำรวจนครบาลใต้ และธนบุรี และจากการศึกษาวิจัยนี้ยังพบอีกว่า ประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี จะร่วมมือ หรือเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่าประชาชนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี และประชาชนที่มีความ สนใจข่าวสารทางการเมือง จะร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้มากกว่าประชาชน ที่ไม่มีความสนใจข่าวสารทางการเมือง แต่ในกรณีดังกล่าวนี้ ก็มีความแตกต่างกันไม่มากนัก ซึ่งแสดงถึงโครงการชุมชนสัมพันธ์นี้ สามารถกระจายงานไปสู่คนทุกกลุ่มอาชีพได้ดีพอสมควร

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้นักวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาต่ำจะร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูง ในประเด็นดังกล่าวนี้ ไม่สอดคล้องหรือเป็นไปตามนักวิชาการของต่างประเทศ ที่ได้ศึกษาวิจัยไว้ คือ Almond & Verba ได้ศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาสูงจะร่วมมือและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ และในประเด็นนี้ก็ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของผู้วิจัยที่ได้ตั้งไว้ แต่ในประเด็นดังกล่าวนี้ สอดคล้องและตรงกันในผลการวิจัยของนักวิชาการไทย ได้แก่ ศ.ดร. สุจิต บุญบงการ และ รศ.ดร. พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ที่ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของคนไทย ได้ข้อมูลตรงกันว่า ผู้ที่มีการศึกษาต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าประชาชนที่มีการศึกษาระดับสูง เพราะประชาชนที่มีการศึกษาระดับต่ำนั้น สามารถชักจูงให้เข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายกว่าประชาชนที่มีการศึกษาสูง เหตุผลก็คือผู้มีความรู้น้อยนั้น จะมีความตระหนักถึงสิทธิและความรับผิดชอบในสังคมมากกว่า เพราะกลัวว่ามีความรู้น้อย จึงต้องให้ความสนใจทางการเมืองให้มากขึ้น ผิดกับประชาชนที่มีความรู้สูง คิดว่าตนเองมีความรู้สูงอยู่แล้ว จะไม่ยอมเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง เนื่องจากเห็นว่าไม่จำเป็นเท่าใด แต่จากการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ พบว่าสาเหตุที่ผู้มีการศึกษาระดับปานกลาง หรือต่ำ เข้ามาร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการชุมชนสัมพันธ์นี้มากกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูง ก็เนื่องมาจากโครงการชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ยังขยายฐานการปฏิบัติงานไม่กระจายงานครอบคลุมไปทุกกลุ่มทุกพวก และที่เห็นได้ชัดเจนก็คือ การดำเนินงานในโครงการนี้เน้นกิจกรรมการดำเนินงานเกี่ยวกับเยาวชนเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งผิดกับงานชุมชนสัมพันธ์ในต่างประเทศ ที่เน้นกิจกรรมกับทุกกลุ่มทุกพวก ทุกเพศทุกวัย ฯลฯ กิจกรรมด้านเยาวชนเป็นเพียงกิจกรรมส่วนหนึ่งเท่านั้นซึ่งผิดกับโครงการชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ซึ่งเน้นกิจกรรมของเยาวชนเป็นกิจกรรมหลักใหญ่ และให้ความสำคัญของกิจกรรมนี้สูง ซึ่งตามแนวความคิดดังกล่าวนี้ จึงทำให้เป็นข้อจำกัดในการกระจายงานไปสู่คนทุกกลุ่มทุกพวก ฯลฯ

ในด้านงานชุมชนสัมพันธ์ส่วนอื่น ๆ การปฏิบัติงานของกองบัญชาการตำรวจนครบาล สอดคล้องและคล้ายคลึงเช่นเดียวกับงานชุมชนสัมพันธ์ในต่างประเทศ ในรายละเอียดของการศึกษาวิจัยของนักวิชาการต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ส่วนมากก็เห็นสอดคล้อง และเป็นไปในแนวทางเดียวกันจะมีการแตกต่างกันบ้างเล็กน้อย เช่น ระยะเวลา ตัวเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงาน และปัจจัยเกี่ยวกับความแปรปรวนของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ หรือในประเทศนั้น ๆ บางเวลาเท่านั้น ซึ่งในส่วนนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่หรือคณะผู้ปฏิบัติงาน จะกล่าวได้ว่า ในกรณีดังกล่าวมาแล้วนี้ มิใช่ข้อแตกต่างของงานชุมชนสัมพันธ์ของไทย และต่างประเทศ

ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์

จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่างานชุมชนสัมพันธ์ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานไม่สามารถดำเนินการตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่าง สมบูรณ์ หรือไม่ตรงตามเวลาที่ต้องการและกำหนดไว้ สาเหตุต่าง ๆ เหล่านี้ จากการศึกษา วิจัยพบว่า มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. ประชาชนยังไม่รู้จักและเข้าใจในงานชุมชนสัมพันธ์ดีพอ จึงไม่ให้ความร่วมมือ หรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการนี้ ไม่ว่าจะเป็นงานในด้านการแจ้งข่าว อาชญากรรม หรืองานด้านอื่น ๆ ฯลฯ เพราะเกรงกลัวในอันตรายที่จะได้รับ และมีความ ไม่มั่นใจ หรือแน่ใจว่า ตำรวจชุมชนสัมพันธ์จะสามารถให้ความช่วยเหลือได้

กล่าวคือ ประชาชนยังไม่เข้าใจงานชุมชนสัมพันธ์คืออะไร มีเป้าหมายและจุดมุ่งหมาย อย่างไร และอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญก็คือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจว่า ตนเองมีสิทธิ และหน้าที่อย่างไรในสังคมหรือในชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ ตลอดจนยังไม่มีความรู้หรือเข้าใจว่า สิทธิหน้าที่ และอำนาจของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีขอบเขตข้อจำกัดมากน้อยอย่างไร จึงทำให้ ประชาชนขาดความเชื่อมั่นและไว้วางใจต่อตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงไม่ต้องการเข้ามายุ่งเกี่ยว

และเกี่ยวข้องกับเรื่องต่าง ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เนื่องมาจากภาพพจน์เก่า ๆ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในอดีตในสายตาของประชาชนนั่นเอง ที่ทำลายความมั่นใจ ความเข้าใจ ความเชื่อถือ และทัศนคติที่ดีของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบันไป ประชาชนส่วนใหญ่จะคิดเพียงแต่ว่าไม่ต้องการเข้ามายุ่งเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ กลัวจะมีเรื่องหรือปัญหาตามมาภายหลังกรณีเช่น เมื่อมีอุบัติเหตุรถเฉี่ยวชนกันและมีผู้ได้รับบาดเจ็บ ประชาชนที่พบเห็นมักจะไม่อยากเข้ามาช่วยผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล หรือเป็นพยานในเรื่องดังกล่าวนี้ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ เพราะกลัวจะตกเป็นผู้ต้องหาเสียเอง หรือกลัวว่าตนเองจะต้องวุ่นวายไปเป็นพยานศาลหรือพยานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งจะทำให้ตนเองเสียเวลาการทำมาหากิน ซึ่งทัศนคติและความคิดของประชาชนดังกล่าวนี้ จะเป็นผลลบต่อสังคม และต่อชุมชนนั้น ๆ เป็นอย่างมาก แทนจะผดุงความยุติธรรมเพื่อปกป้องคนดี และช่วยเหลือผู้นำผู้กระทำผิดมาลงโทษ กับถือว่เป็นธุระไม่ใช่ ซึ่งในเหตุผลดังกล่าวนี้เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ หรือมีอาชญากรรมต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพราะหากทุกคนถือว่เป็นธุระไม่ใช่ คนทำผิดหรืออาชญากรก็จะอยู่ได้ในชุมชนหรือสังคมคนดี

2. งบประมาณของในโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์มีน้อยไม่เพียงพอกับงานในโครงการนี้ ทำให้ไม่สามารถที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และต่อเนื่อง เป็นเหตุทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงานในโครงการชุมชนสัมพันธ์นี้

งานต่าง ๆ จะดำเนินการให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่และต่อเนื่องคล่องตัวได้นั้น สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คืองบประมาณในการดำเนินงานที่จะนำมาจัดสรร จัดหากำลังพล วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ฯลฯ หากไม่มีงบประมาณหรืองบประมาณไม่เพียงพอ งานที่ทำก็จะดำเนินการไปได้อย่างไม่เต็มที่และต่อเนื่อง เป็นผลทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายที่ตั้งไว้ ถึงแม้จะบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ตั้งไว้งานนั้นก็ประสบผลสำเร็จช้ากว่ากำหนดที่ตั้งไว้ ดังนั้น งบประมาณในการจัดสรร จัดซื้อ จัดหาอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ รวมตลอดถึงสถานที่ และเบี้ยเลี้ยงงบประมาณในการ

ฝึกบุคคลากร ผู้ที่จะเข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินงานชุมชนสัมพันธ์ ซึ่งจะต้องมีงบประมาณ เพื่อใช้ในการนี้ทั้งสิ้น และงบประมาณนั้นต้องเพียงพอและต่อเนื่อง ในการศึกษาวิจัยนี้ พบว่างานชุมชนสัมพันธ์นี้มีงบประมาณไม่เพียงพอตามที่ต้องการ และไม่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ ทำให้การดำเนินงานที่วางแผนไว้ทั้งในปัจจุบันและอนาคต หรือการดำเนินงานใด ๆ ในรูปแบบวิธีใหม่ ๆ ต้องสะดุดและชงักลงไม่สอดคล้องกับงานหรือไม่สามารถรองรับงานที่ได้ ดำเนินการมาแล้ว เป็นเหตุให้งานชุมชนสัมพันธ์ในปัจจุบันนี้ประสบความสำเร็จน้อยไม่มาก เท่าที่ควร หรือประสบความสำเร็จช้าลงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ หรือที่ควรจะเป็น ในกรณี เช่น งานชุมชนสัมพันธ์ในระดับสถานีตำรวจ แม้แต่น้ำมันที่จะเติมรถยนต์เพื่อใช้ดำเนินการ เกี่ยวกับงานชุมชนสัมพันธ์ก็มีจำกัด หากใช้หมดก่อนกำหนดก็ต้องใช้เงินส่วนตัวของผู้ ปฏิบัติงานเอง เป็นต้น

3. เจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ยังขาดอุดมการณ์หรือจิตสำนึก เพื่อที่จะ เสียสละแรงกายแรงใจ เพื่องานชุมชนนี้อย่างแท้จริง และยังขาดความขยันอดทน และ ระเบียบวินัย รวมทั้งขาดความรู้หรือการพัฒนาตนเองที่ดีพอก่อนจะมาปฏิบัติงานด้านนี้ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มาทำหน้าที่ด้านชุมชนสัมพันธ์นี้ ยังขาดอุดมการณ์ และจิตสำนึกในหน้าที่ ขาดความรู้ ความเข้าใจในเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ใน ระยะยาวของงานนี้ คือ ยังไม่ทราบว่า องค์กรหรือหน่วยงานจะได้อะไรหรือสูญเสียอะไร ในงานชุมชนสัมพันธ์ที่กำลังดำเนินการอยู่ และยังขาดความเข้าใจในลักษณะงานที่ตัวเอง กำลังดำเนินงานอยู่ว่าจะให้คุณหรือให้โทษต่อตนเอง หรือองค์กร หรือหน่วยงานของ ตนเองอย่างไร จะมองแค่ใกล้ตัว หรือกล่าวโดยสรุปก็คือ ยังไม่เข้าใจลักษณะงาน และวัตถุประสงค์ที่ลึกซึ้งเพียงพอ และอีกประการหนึ่งตัวเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานส่วนใหญ่ มีความคิดแต่เพียงว่าเป็นงานในหน้าที่เท่านั้น จึงขาดความริเริ่ม สร้างสรรค์ ในงานที่ ทำอยู่ และอีกอย่างหนึ่งบ่าเหน็ดความดีความชอบ และสวัสดิการต่าง ๆ ของตัว

เจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ทำงานด้านนี้ ก็จะนำไปเฉลี่ยกับงานในหน้าที่อื่น (สืบสวน, สอบสวน, ปราบปราม, จราจร) จึงทำให้ผู้บังคับบัญชาละเลย และมองข้ามอยู่เสมอ เนื่องจากงานชุมชนสัมพันธ์นี้ จะเป็นงานที่หวังผลระยะยาวไม่สามารถที่จะนำเสนอออกมาเป็นรูปธรรมได้เช่นเดียวกับงานด้านอื่น จึงทำให้ตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานขาดความเอาใจใส่ ทุ่มเท อดทน และเสียสละให้กับงานที่ทำอยู่เท่าที่ควร เนื่องจากงานในลักษณะดังกล่าวนี้ ผู้บังคับบัญชาระดับสถานีตำรวจ มักจะมองว่างานดังกล่าวนี้ เป็นงานฝากมากกว่างานหลัก ทำให้ไม่ให้ความสำคัญหรือมองข้ามงานชุมชนสัมพันธ์นี้ไปอย่างน่าเสียดาย ซึ่งในข้อเท็จจริงงานชุมชนสัมพันธ์นี้ เป็นงานที่มีความสำคัญมากเท่ากับงานหลักในระดับสถานีตำรวจ (สืบสวน, สอบสวน, ปราบปราม, จราจร) และอีกสาเหตุหนึ่งที่งานชุมชนสัมพันธ์นี้ถูกละเลยหรือมองข้ามไปก็คือ งานชุมชนสัมพันธ์นี้เป็นงานที่ต้องอาศัยระยะเวลาไม่สามารถมองเห็นหรือประสบความสำเร็จได้ในระยะสั้นเหมือนกับงานด้านอื่นในระดับสถานีตำรวจ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้อง และข้อจำกัดในการดำเนินงานโครงการชุมชนสัมพันธ์นี้ ตลอดถึงได้ศึกษาขั้นตอน และวิธีการปฏิบัติดำเนินงานทั้งหมดของโครงการนี้ ซึ่งควรปฏิบัติในอนาคตดังต่อไปนี้

1. จะต้องขยายฐานในการปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ให้ประชาชนเข้าร่วมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโครงการทุกชุมชนสัมพันธ์ โดยการขยายฐานการมีส่วนร่วมไปสู่ประชาชนทุกวัย ทุกระดับการศึกษา ทุกอาชีพ โดยเฉพาะประชาชนที่มีการศึกษาต่ำ และประชาชนที่มีการศึกษาสูง นอกจากนี้

จากที่ได้ทำการศึกษาวิจัยมาแล้ว พบว่าผู้ที่เข้าร่วมโครงการชุมชนสัมพันธ์ของ กองบัญชาการตำรวจนครบาลนั้น มีอายุระหว่าง 26-30 ปี ร้อยละ 25.9 และอายุระหว่าง 36-40 ปี ร้อยละ 27.8 (ตามตารางที่ 4) จะเห็นว่างานชุมชนสัมพันธ์นี้ จะต้องขายฐานของอายุของผู้เข้าร่วมในโครงการให้เข้ามามีส่วนร่วมทุกวัยเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะกลุ่มเยาวชนผู้กำลังเจริญเติบโตเป็นกำลังของชาติ และสิ่งคมต่อไปในอนาคต ในกรณีเดียวกันนี้ จากการศึกษาวิจัยพบว่า ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนี้ เป็นผู้มีการศึกษาอยู่ระหว่าง มัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย ร้อยละ 55 ในทางตรงข้ามพวกที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีกับร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเพียงร้อยละ 1.8 (ตามตารางที่ 6) ที่เป็นเช่นนี้อาจจะมีสาเหตุมาจากค่านิยม ที่ศรัทธาในสังคมไทยที่คนมีความรู้สูงมักจะลงตัวเอง และเห็นว่าตัวเองเป็นผู้มีความรู้สูงจึงอยู่เหนือกว่าคนอื่น ๆ ยังไม่ยอมรับหรือเข้าใจเนื้อหาของคำว่าประชาธิปไตย คือ ทุก ๆ คนในสังคมจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมและเสมอภาคกัน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจชุมชนสัมพันธ์ ที่จะต้องเข้าไปลบค่านิยมและทัศนคติต่าง ๆ และเข้าไปแก้ไขทำความเข้าใจ ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องง่ายนักในสังคมไทยเรา และจากการวิจัยศึกษาพบว่า ผู้มีฐานะ เศรษฐกิจดีจะร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการมากกว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ (ตามตารางที่ 8) เจ้าหน้าที่ชุมชนสัมพันธ์จะต้องเข้าไปขยายฐานของผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ และปานกลางให้เข้ามามีส่วนร่วมหรือเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการเท่าเทียมกันกับผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี

2. จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ที่ดี ชัดเจน และรวดเร็ว แพร่หลาย และครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติงานโดยทั่วถึง ซึ่งในกรณีนี้ผู้ศึกษาวิจัยเห็นว่าควรมีหนังสือแนะนำโครงการกับประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งเป็นหนังสือที่อ่านเข้าใจง่าย และรวบรัด และในรายละเอียดจะต้องนำเสนอสิทธิหน้าที่ของประชาชน และงานในหน้าที่และอำนาจหน้าที่ของตำรวจที่พึงทราบ และได้ในฐานะประชาชน ในฐานะที่เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นกลไกของรัฐส่วนหนึ่ง จากที่กล่าวมาแล้วของปัญหาอุปสรรคข้อขัดข้องในการดำเนินงานโครงการ

ชุมชนสัมพันธ์ ก็คือขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีพอ หรือไม่มีการประชาสัมพันธ์ เพราะโครงการชุมชนสัมพันธ์นี้เป็นยุทธวิธีเชิงรุกของกรมตำรวจ ที่ต้องการเข้าไปแก้ปัญหาที่ต้นเหตุเพื่อตัดตอนอาชญากรรมที่จะกระทำขึ้น มิใช่งานปลายเหตุอย่างเช่นงานสืบสวน สอบสวน และปราบปราม จุดร่วมเดียวกันของประชาชนในประเทศ และของรัฐบาล ก็คือการแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมซึ่งเป็นปัญหาหลักของสังคมกับปัญหาอย่างอื่นอย่างใกล้ชิด ดังนั้น โดยเฉพาะในระดับสถานีตำรวจ เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดในการประชาสัมพันธ์ในโครงการดังกล่าว มิใช่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านชุมชนสัมพันธ์แต่เพียงฝ่ายเดียว

3. กรมตำรวจจะต้องให้ความสำคัญ และสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดสรร จัดซื้อ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งเบี่ยงเลี้ยง เงินล่วงเวลาของเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เพราะผู้ที่มาทำงานในด้านนี้ก็มีน้อยอยู่แล้ว กรมตำรวจจะต้องมีการบำรุงขวัญกำลังใจ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรักงานในหน้าที่ที่ทำงานอยู่ จะเห็นว่างบประมาณเป็นหัวใจของการปฏิบัติงานในโครงการชุมชนสัมพันธ์ งานโครงการชุมชนสัมพันธ์นี้เป็นงานที่สามารถสร้างภาพพจน์พื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ความร่วมมือร่วมใจของประชาชนในสังคมหรือชุมชนนั้น ในระยะยาว หากงานด้านชุมชนสัมพันธ์ประสบความสำเร็จ แน่นนอน กรมตำรวจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทุ่มงบประมาณต่าง ๆ ทั้งกำลังพล เครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อใช้ในการป้องกันปราบปราม และสืบสวนสอบสวนมากอีกต่อไป

4. กรมตำรวจควรจะต้องจัดตั้งองค์การที่ถาวรรองรับงาน หรือโครงการด้านชุมชนสัมพันธ์ โดยเฉพาะในระดับผู้ปฏิบัติงาน คือระดับสถานีตำรวจ เห็นควรจัดตั้งองค์การถาวรรองรับที่แน่นอน โดยเฉพาะในระดับกองบังคับการ กองกำกับการ และระดับสถานีตำรวจ ในความเห็นของผู้ศึกษาวิจัยนี้ เห็นควรกำหนดตำแหน่งสารวัตรชุมชนสัมพันธ์ หรือ

มวลชนสัมพันธ์ในระดับสถานีตำรวจอีกตำแหน่งหนึ่ง อย่างน้อยควรกำหนดตำแหน่งสารวัตร ชุมชนสัมพันธ์ หรือมวลชนสัมพันธ์ ในระดับกองกำกับการ ทั้งนี้เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงาน ชุมชนสัมพันธ์ในระดับผู้ปฏิบัติการ ซึ่งหากกำหนดตำแหน่งสารวัตรชุมชนสัมพันธ์ในระดับ สถานีตำรวจ หรือระดับกองกำกับการ ที่เข้ามารับผิดชอบที่แน่นอนในระดับผู้ปฏิบัติการแล้ว ก็จะทำให้ทางด้านชุมชนสัมพันธ์ หรือมวลชนสัมพันธ์ ดูเป็นรูปธรรมมากขึ้น และอีกประการ หนึ่ง ตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจผู้ปฏิบัติงานชุมชนสัมพันธ์ ก็จะมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ทำให้เกิดความมั่นใจ เชื่อใจ ในหน้าที่ของตนที่กระทำอยู่ และเชื่อมั่นในตัวผู้บังคับบัญชา ของตน ประกอบกับบ่าเหน็บความดีความชอบ ไม่ต้องเฉลี่ยกับงานในด้านอื่น ๆ ในระดับ เดียวกัน และอีกอย่างหนึ่งก็เป็นการดึงผู้บังคับบัญชาาระดับกลางมาร่วมคลุกคลีงานอย่าง ใกล้ชิด มิใช่ปล่อยให้แต่เพียงตำรวจระดับรองสารวัตรเพียงนายเดียว และตำรวจ ชั้นประทวนอีกประมาณ 10 นาย เป็นผู้ดำเนินการแต่เพียงลำพัง

5. ในปัจจุบันนี้ งานชุมชนสัมพันธ์เป็นงานของฝ่ายปราบปรามเพียงฝ่ายเดียว ที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ (ในระดับสถานีตำรวจ) ควรให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย (สืบสวน, สอบสวน, ปราบปราม, จราจร) เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการ ในปัจจุบันนี้ในระดับสถานี ตำรวจ ถึงแม้จะมีระดับสารวัตรของทุกฝ่ายเป็นกรรมการ แต่ผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน จริงนั้น เป็นฝ่ายปราบปรามเพียงฝ่ายเดียว เพื่อให้ทิศทางของงานชุมชนสัมพันธ์สอดคล้อง ไปในแนวเดียวกัน งานชุมชนสัมพันธ์จะต้องเป็นงานของสถานีตำรวจ (ในระดับสถานี ตำรวจ) มิใช่เป็นงานของฝ่ายปราบปราม

6. โครงการชุมชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล ยังขาดการ รับผิดชอบ หรือชักจูง ให้ภาคเอกชน หรือองค์กรเอกชน เข้ามาร่วมมือ หรือเข้ามามีส่วนร่วม ในโครงการ โดยเฉพาะการเข้ามาเป็นผู้ร่วมปฏิบัติการกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ดังเช่น โครงการอื่น ๆ ที่ภาคเอกชน หรือองค์กรเอกชน เข้ามาดำเนินการและประสบความสำเร็จ

สำเร็จมาแล้ว เช่น โครงการตาวิเศษ หรือโครงการแจ้งข่าวจราจรทางวิทยุ จส.100 เป็นต้น ซึ่งโครงการชุมชนสัมพันธ์ แทบจะพูดได้ว่าเป็นโครงการระดับประเทศ ที่มีผลต่อเนื่องและเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนาการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยกลับไม่มีภาคเอกชน หรือองค์กรเอกชนเข้ามาร่วมมือ หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วยเลย จะมีก็แต่เพียงองค์การของรัฐเช่นเดียวกันเท่านั้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย